

Arkivsaksnr.:
2024/2377

Dokumentdato:
27.02.2024

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
19/24

Møtedato:
07.03.2024

Internasjonalt utdanningssamarbeid, studieavgifter og studenter fra land utenfor EØS og Sveits

---

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- [UU-sak 32/23 Eksternfinansierte programmer: Rekruttering av studenter fra land utenfor EØS og Sveits](#)
- [Styresak 8/24, UiBs internasjonale samarbeidsavtaler og relasjoner](#)

Saken gjelder:

Stortinget vedtok i juni lov om endringer i universitets- og høyskoleloven om egenbetaling for studenter fra land utenfor EØS¹ og Sveits. Lovendringen innebærer at Universitetet i Bergen har plikt til å kreve inn studieavgift for studenter fra land utenfor EØS og Sveits. Innføringen av studieavgift har negative implikasjoner for UiB, både økonomisk og ikke minst når det gjelder mangfold og kvalitet i utdanningene. For å kompensere for konsekvensene av lovendringen må UiB arbeide mer systematisk med ulike virkemidler som legger til rette for å videreføre internasjonal utdanning. Strategisk bruk av eksternfinansierte virkemidler for internasjonalt samarbeid, og andre former for institusjonelt utdanningssamarbeid er derfor viktig for å opprettholde en størst mulig grad av mangfold i utdanningene vi tilbyr. En helhetlig og langsiktig tilnærming er avgjørende for å nyttiggjøre seg de virkemidlene som gjenstår etter innføring av studieavgift.

Saken redegjør for konsekvensene av studieavgift for UiB. Videre gir det en oversikt over ulike virkemidler som kan bidra til å redusere konsekvensene av lovendringen, hvilke begrensninger virkemidlene har, og hva det betyr for det videre arbeidet med rekruttering av studenter fra land utenfor EØS og Sveits.

Forslag til vedtak:

Styret slutter seg til tiltak for å styrke arbeidet med internasjonalt utdanningssamarbeid med utgangspunkt i en helhetlig og langsiktig tilnærming, som beskrevet i saken.

Tore Tungodden
universitetsdirektør

27.02.2024/Katrine Moland Hansen/Peter Woldseth/Nina Gry Stein/Christen Soleim (avd.dir)

---

¹ EU, Norge, Liechtenstein og Island

Saksframstilling

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
19/24

Møtedato:
07.03.2024

Arkivsaksnr.:
2024/2377

Internasjonalt utdanningssamarbeid, studieavgifter og studenter fra land utenfor EØS og Sveits

Bakgrunn

Stortinget vedtok i juni 2023 lov om endringer i universitets- og høyskoleloven om egenbetaling for studenter fra land utenfor EØS og Sveits. Lovendringen innebærer at UiB skal kreve studieavgift fra disse studentene. Dette gjelder for gradsstudenter og for studenter til enkle emner. Studenter som er omfattet av et institusjonelt utvekslingssamarbeid skal fritas. I tillegg kan det gis unntak for studenter som er omfattet av et nasjonalt finansiert samarbeidsprogram. Utenlandske borgere som etter internasjonale avtaler har rett til likebehandling med norske borgere og doktorgradskandidater er også fritatt fra studieavgift.

Studieavgift for studenter fra land utenfor EØS og Sveits innebærer at eksterntfinansierte ordninger som gir unntak for avgift blir mer attraktive, og det blir trolig økt konkurranse om midlene. Som følge av dette arbeider UiB systematisk med å styrke støtte til søkere. I arbeidet med ordningene er det viktig å ha et langsiktig perspektiv rundt mulighetene for å etablere nye former for internasjonalt samarbeid som også er bærekraftig etter endt finansiering. Før innføringen av studieavgift har UiB årlig tatt opp i overkant av 100 masterstudenter fra land utenfor EØS og Sveits, og majoriteten av disse studentene ville ikke ha hatt krav om fritak for studieavgift.

Konsekvenser av studieavgift

Før innføringen av studieavgift for studieåret 2023/24, har UiB vanligvis hatt om lag 4000 søknader årlig fra tredjeland, og vi tok imot rundt 100 gradsstudenter fra land utenfor EØS og Sveits. Som følge av innføringen av studieavgift har UiB hatt en betydelig reduksjon i opptaket av internasjonale helgradsstudenter. UiB fikk 3 478 søknader fra tredjeland for studieåret 2023/24. 981 av søkerne svarte at de var villige til å betale studieavgift. Det ble sendt ut 181 tilbud og ca. 80 søkere takket ja. Totalt av 14 av disse søkerne betalte studieavgift og møtte til studiestart. Resten ble trukket på grunn av manglende betaling. I tillegg fikk noen studenter fritak fra studieavgift. Totalt startet 36 nye masterstudenter fra land utenfor EØS og Sveits høsten 2023. Til sammenligning mottok vi 110 studenter i 2022. For studieåret 2024/25 var det kun 404 søknader fra tredjeland utenfor EØS og Sveits.

Ved innføringen av studieavgift fikk UiB et kutt i budsjettet på 6,5 millioner i 2023 (halvårseffekt), 13 millioner i 2024 (helårseffekt), og nye 6,5 millioner kroner i 2025. Det samlede kuttet i UiBs budsjett vil da være 26 millioner årlig fra 2025. Dette tilsvarer den summen KD antar UiB vil kunne hente inn gjennom studieavgiften.

Departementet setter som vilkår at studenter utenfor EØS og Sveits skal betale minst kostnadsdekkende studieavgifter. Det er opp til institusjonene selv å vurdere egnet kostnadsmodell for studieavgiften. UiB har valgt å legge finansieringskategoriene til grunn for studieavgiften. Dette er i tråd med anbefalingene fra en arbeidsgruppe nedsatt av BOTT-universitetene. I realiteten rammer studieavgiften primært studenter på de toårige masterprogrammene, men også enkle emner er omfattet av lovendringen. UiB har i begrenset grad opptak av studenter fra tredjeland til enkle emner. Unntaket er noen emner innen etter- og videreutdanning. Det arbeides med retningslinjer for kostnadsberegning av etter- og videreutdanningsemner. I påvente av at disse er utarbeidet og gjort kjent, er det gitt unntak fra å bruke finansieringskategoriene for enkelte etter- og videreutdanningsemner.

I 2021 og 2022 har det totalt startet i overkant av 200 masterstudenter fra tredjeland, men en andel av disse er tatt opp gjennom NORPART-programmet² og Students at Risk (StAR)-ordningen, og ville av den grunn være unntatt et krav om studieavgift. Et anslag er at rundt 180 av studentene tatt opp i denne perioden ville fått krav om betaling. Studentene har vært fordelt på 37 ulike nasjonaliteter, hvor Bangladesh (27 studenter), Iran (21) og Ghana (20) utgjør de største gruppene. Samlet er Asia med 105 studenter det største kontinentet, etterfulgt av Afrika (39).

Virkemidler som gir unntak

Institusjonelt utvekslings samarbeid kan i hovedsak deles inn i to kategorier. 1) Den første er utvekslings samarbeid uten ytterligere finansiering. Dette kan være tradisjonell studentutveksling inntil 12 måneder eller mer i et integrert samarbeid om kurs, studieprogram eller grader. 2) Den andre av disse er innen rammen av konkurransebaserte utlysninger i regi av Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir), NORAD eller EU. Enkelte av de konkurransebaserte ordningene gir rom for å finansiere gradsstudenter. Ordningene er attraktive, men er i hovedsak knyttet til utvikling og ikke drift av tilbudene. Det er konkurranse om midlene, særskilte kriterier og det forventes at tilbudet som utveksles skal kunne videreføres etter endt finansiering. Det er derfor viktig å ha en helhetlig strategi rundt bruken av ulike ordninger. Samtlige konkurransebaserte utlysninger har begrensninger både når det gjelder finansiering, varighet og omfang. Dette innebærer at UiB må ta i bruk bredden av virkemidler både med og uten finansiering.

Konkurransebaserte utlysninger for institusjonelt samarbeid utenfor EØS og Sveits

Til tross for begrensningene er det gode muligheter for å benytte utlysningene til å rekruttere studenter fra utenfor EØS og Sveits, og å etablere langsiktige attraktive tilbud og samarbeid. I flere av disse ordningene er det også mulighet for stipender til innreisende studenter noe som muliggjør rekrutteringen av studenter med lite økonomiske ressurser. Selv om utveksling på delgrad er fritatt, er det foreløpig kun stipender til utveksling innenfor ulike eksternfinansierte virkemidler. Under er en oversikt over ulike virkemidler og UiBs deltagelse i disse.

Erasmus+ Global mobilitet

Gjennom Erasmus+ kan norske høyere utdanningsinstitusjoner søke midler for å finansiere inn- og utreisende studenter (fra Bachelor til ph.d-nivå) og ansatte på utveksling utenfor programlandene i Erasmus+.³ Studenter kan reise på praksis eller studieutveksling i perioder

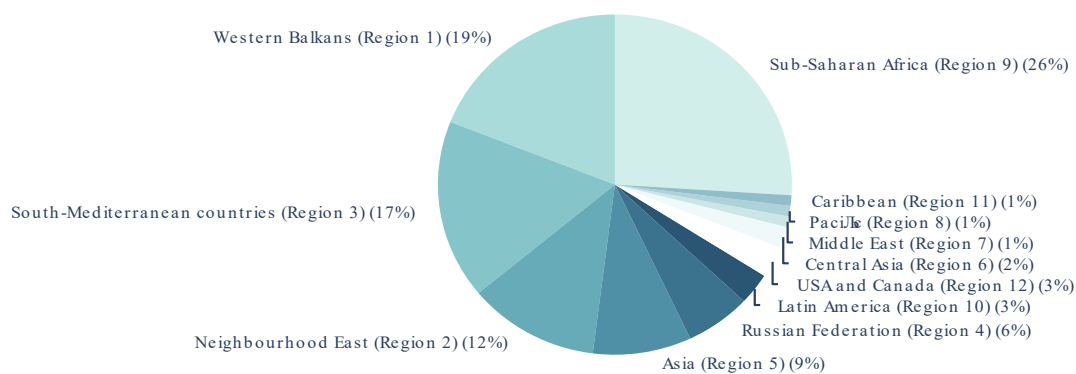
---

² Det norske partnerskapsprogrammet for globalt samarbeid, NORPART, er et av få programmer som åpner for helgradsmobilitet fra det globale sør til Norge. Programmet blir omtalt mer utfyllende senere i saken.

³ Programlandene i Erasmus+ er EU/EØS, Nord-Makedonia, Serbia og Tyrkia som alle inngår i europeisk mobilitet.

på 2-12 måneder. Midlene er fordelt i ulike regioner og det er særlig mye midler til Afrika sør for Sahara, EUs naboregioner i sør og øst, samt Vest-Balkan. Tiltaket er mye mindre i størrelsesorden sammenlignet med Europeisk mobilitet, og finansierer mest innkommende mobilitet til Norge. Figuren under viser fordelingen mellom regioner.

Budsjettfordeling mellom regioner

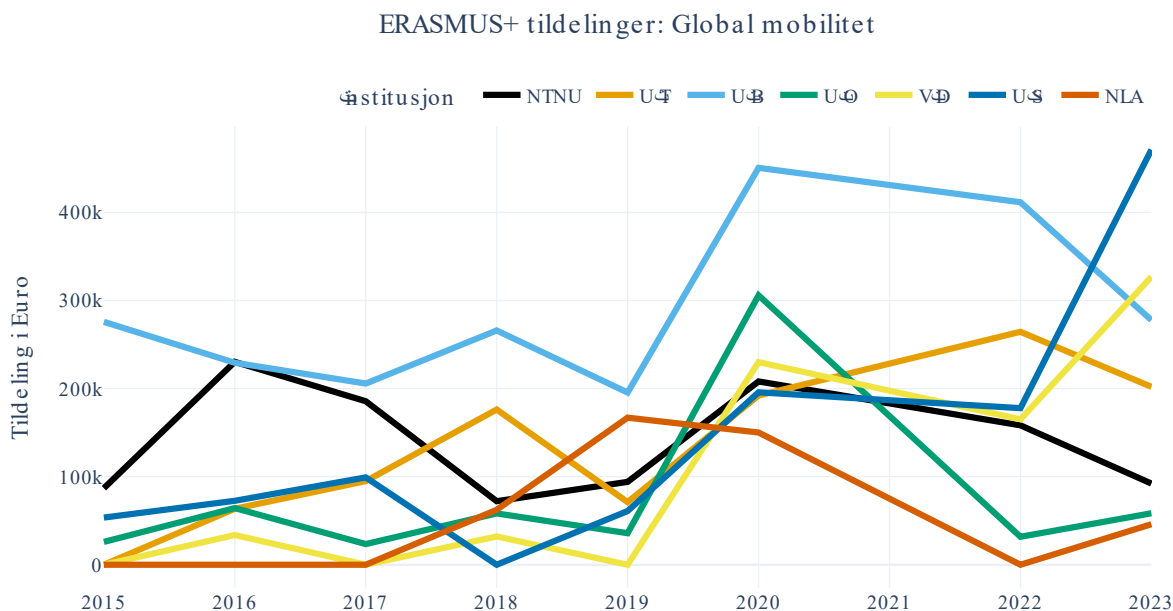

Midlene til den sørlige middelhavsregionen og Vest-Balkan er svært lett tilgjengelig. Det er større konkurranse i øvrige regioner, og særlig sterk konkurranse i enkelte av regionene med lite midler, som for eksempel USA og Canada. Det er midler for innreisende studenter fra Russland, men dette benyttes ikke av norske institusjoner i inneværende programperiode.

UiB var i programperioden fra 2014-2020 den norske institusjonen med størst deltagelse, men i den siste tildelingen har UiB fått mindre tildeling enn Universitetet i Stavanger (UiS) og VID vitenskapelige høyskole, som begge har hatt betydelig økning over tid. Figuren under viser UiBs uttelling sammenlignet med tidligere år og sammenlignet med NTNU, UiT, UiO, VID, UiS og NLA.⁴ Utvalget er basert på sammenlignbare institusjoner og institusjoner som

⁴ Prosjektene har varighet på tre år. Tallene i modellen viser den reelle deltagelse for ferdigstilte prosjekter (før 2019), mens for prosjekter som ikke er ferdigstilt vises tildelingen.

gjør det særlig godt i virkemiddelet.

I 2023 fikk UiB tildelt midler for samarbeid med Albania, Georgia, Aserbajdsjan, Ukraina, India og Palestina, mens vi ikke fikk støtte til søknadene om samarbeid med Sør-Afrika, Ghana, Etiopia, Colombia, USA og Canada.

I søknadsprosessen sender UiB en samlet søknad per region og en slik søknad kan inneholde flere prosjekter. Søknader behandles per region, og et dårlig prosjekt innenfor en region kan påvirke den samlede vurderingen av søknaden. Det arbeides systematisk både med mobilisering av søkere og å løfte kvaliteten på søknadene fra UiB i lys av tøffere konkurranse om midlene de siste årene.

NORPART-programmet

Det norske partnerskapsprogrammet for globalt samarbeid, NORPART, er et av få programmer som åpner for helgradsmobilitet fra det globale sør til Norge.⁵ Det innvilges inntil 6 millioner kroner per 4-årige prosjekt og inntil 400 000 kroner for fullgradsmobilitet for masterstudenter. Programmet skal bidra til:

1. Styrket partnerskap for utdanning og forskning mellom samarbeidslandene og Norge
2. Økt kvalitet og internasjonalisering av akademiske programmer ved deltakende institusjoner
3. Økt gjensidig mobilitet for studenter mellom samarbeidslandene til Norge, inkludert mobilitet i forbindelse med arbeidspraksis.
4. Forbedret kvalitet i høyere utdanning i Norge og samarbeidslandene
5. Å utdanne kvalifiserte kandidater med kunnskap og ferdigheter som er relevante for arbeidsmarkedet, og som kan bidra til å løse lokale og globale utfordringer.

⁵ Utlysningen i 2023 ble trukket tilbake. Det ble senere besluttet at ordningen videreføres, men det er foreløpig ikke avklart hvorvidt muligheten for helgradsmobilitet videreføres i rammen av NORPART.

UiB har hatt bedre suksessrate enn gjennomsnittet i sektoren, og fikk innvilget 3 av 12 søknader i 2018, og 4 av 17 i 2021. Det medisinske fakultetet har fått fem av syv innvilgede prosjekt ved UiB. Det forventes mange søknader fra UiB i 2024, og det er etablert en prosess for søknadsstøtte.

UTFORSK og INTPART

UTFORSK og INTPART er programmer for samarbeid med institusjoner i Brasil, Canada, India, Japan, Kina, Sør-Afrika, Sør-Korea og USA. Begge programmene følger opp Panorama-strategien, og vektlegger samspill mellom utdanning og forskning, koblinger til arbeids- og næringsliv, studentmobilitet og samspill med EUs rammeprogrammer.

UTFORSK forvaltes av HK-dir og har en ramme på 3 millioner kroner per 4-årige prosjekt. Det har som mål å styrke internasjonale partnerskap og øke kvaliteten og relevansen i studieprogrammene ved deltakende institusjoner. Målene oppnås gjennom gjensidig studentmobilitet, kobling mellom utdanning og forskning, felles utdanningsaktiviteter, kunnskapsutvikling og -deling, internasjonale læringsmiljøer, innovative læringsmetoder og utvikling av kurs og programmer som bidrar til å nå FNs bærekraftsmål.

INTPART er 5-årige prosjekt med en ramme på 10 millioner kroner per prosjekt. Det forvaltes av Forskningsrådet og HK-dir i samarbeid og retter seg mot alle typer forskningsorganisasjoner. I tillegg til Panorama-landene har tidligere utlysninger også inkludert Tyskland og Frankrike. Målet er å etablere langsiktige internasjonale partnerskap som styrker kvaliteten på høyere utdanning og forskning i Norge. I tillegg er det mål om sterkere koblinger mellom høyere utdanning og forskning, og samarbeid med næringslivet og offentlig sektor der det er relevant. For å kunne søke midler må søkerne allerede ha fått innvilget et fagfelleverdert prosjekt som INTPART-prosjektet vil bygge videre på.

Innreisende studenter innenfor rammene av disse samarbeidsprosjektene kan motta stipender og norske studenter mottar ekstra støtte av lånekassen. UiB har deltatt i begge programmer. I den siste INTPART-utlysningen var ikke UiB koordinator for noen av prosjektene som ble tildelt, mens to prosjekter ble innvilget i den siste UTFORSK-utlysningen. UTFORSK er utlyst med frist i april 2024, og det forventes mange søkere fra UiB. Det er etablert en prosess for å bistå fagmiljøene og søkere har fått tilbud om veiledning og informasjon. INTPART vil trolig lyses ut i 2025.

NORHED

Norad er ansvarlig for NORHED-programmet som støtter universitetspartnerskap for akademisk samarbeid mellom nord-sør. Programmet har som mål å styrke kapasiteten til høyere utdanningsinstitusjoner i utviklingsland for høyere kvalifiserte kandidater, økt kvalitet i forskning, samt mer inkluderende høyere utdanning. Prosjektene tar utgangspunkt i partnerinstitusjonenes identifiserte behov og kontekstuell relevans. Prosjekter kan ha en varighet på enten tre eller seks år, og det er en øvre ramme på 20 millioner per prosjekt.

NORHED-programmet er i hovedsak tilgjengelig for UDs prioriterte samarbeidsland (Colombia, Etiopia, Ghana, Indonesia, Malawi, Mocambique, Myanmar, Nepal, Palestina, Sør-Sudan, Tanzania, Uganda), men andre land kan også være med i prosjektene. Det åpner for utveksling for studenter på master og ph.d-nivå, samt ansatte. Helgradsmobilitet er mulig, men det er ikke ønsket av hensyn til kapasitetsbygging av institusjoner i sør.

UiB er den norske institusjonen med flest prosjekter, og har totalt 14 prosjekter i den siste utlysningen med en samlet ramme på 290 millioner kroner. Den nåværende programperioden går fra 2021-2026. Det blir trolig ingen ny utlysning før tidligst 2027.

Erasmus+ Kapasitetsbyggingsprosjekter

Gjennom kapasitetsbyggingsprosjekter i Erasmus+ kan høyere utdanningsinstitusjoner og andre relevante organisasjoner, samarbeide om å modernisere og internasjonalisere høyere utdanning. Prosjektene er rettet mot institusjons- eller systemnivå i såkalte ikke-tilsluttede tredjeland, altså land utenfor EU og Norge. Dette er multilaterale prosjekter som består av minst to institusjoner fra henholdsvis EU/EØS (eller andre tredjeland tilsluttet Erasmus+) og aktuelle partnerland for kapasitetsbygging. Det er tre typer prosjekter: Småskala, kapasitetsbygging på institusjonsnivå og kapasitetsbygging på systemnivå som også involverer offentlige myndigheter i det aktuelle partnerlandet. Avhengig av type prosjekt kan man få innvilget mellom 200 000 og 1 million euro for treårige prosjekt. I 2023 var det også en separat utlysning for å bygge opp et digitalt læringssystem for Ukraina, med ramme 5 000 000 euro til et prosjekt. Årlig utlyses det rundt 1 milliard kroner til Erasmus+ kapasitetsbyggingsprosjekt.

Prosjektene kan inkludere mobilitet, men det er ikke et mål i seg selv, og hovedfokus er kapasitetsbygging i tredjeland. UiB er partner i et kapasitetsbyggingsprosjekt, og har svakere deltagelse enn sammenlignbare institusjoner i Norge. Imidlertid har det vært økt søkning til programmet de siste årene. Det er store muligheter for å benytte dette virkemiddelet bedre, og å bygge på erfaringer fra nasjonale ordninger som NORHED og NORPART. Europeiske nettverk og CHARM-alliansen, kan bidra til å involvere partnere i Europa som også er et krav i denne ordningen.

Fellesgrader og Erasmus Mundus felles master (EMJM)

Fellesgrader eller felles studieprogram er institusjonelle utdanningssamarbeid og innebærer at minst én annen institusjon samarbeider om et studieprogram, og er dermed unntatt studieavgift. Disse kan involvere to (dobbelgrad-) eller flere institusjoner. I de fleste studieprogramsamarbeid tar institusjonene opp egne studenter, som avlegger graden ved to eller flere institusjoner.

Erasmus Mundus er imidlertid et felles studieprogram der man har felles opptak av studenter og hvor mange av studentene er rekruttert utenfor EØS. De blir utviklet og gjennomført i partnerskap av minst tre høyere utdanningsinstitusjoner fra tre ulike land. Minst to av institusjonene må være fra et Erasmus+ programland. Programmet Erasmus Mundus felles master (EMJM) involverer ofte også partnere utenfra akademia. EU gir finansiering både for gjennomføringen av disse programmene og for å tilby konkurransedyktige stipend til de beste studentene globalt. Prosjektene som blir innvilget har en varighet på 6 akademiske år, som dekker minst 4 kull av masterprogrammet, og opptil 90 studenter får et stipend på 1400 euro per måned. Det tilbys også midler til designfasen av studieprogrammene, inntil 55 000 euro for 15 måneder.

UiB har mye erfaring med Erasmus Mundus, men har i de senere årene i mindre grad benyttet dette virkemiddelet. En bakgrunn for dette kan være at programmene var svært administrativt tunge. Programmet har blitt forenklet i de senere årene, men innebærer fortsatt betydelig administrasjon. Samtidig er støtte til institusjonene blitt forsterket. UiB deltar nå som partner i to Erasmus Mundus felles masterprogram, mens NTNU deltar i 12, hvorav de koordinerer to.

Det er fritak fra studieavgift for Erasmus Mundus, noe som innebærer at det kan være attraktivt å styrke deltagelsen i programmet. Eksisterende samarbeidskonstellasjoner, eksempelvis CHARM-alliansen kan være et egnet utgangspunkt for denne type samarbeid. Samtidig er nedslagsfeltet begrenset, da ordningen vektlegger smalere masterprogram der tilbudet i europeisk kontekst er lavt, eller innovative, eksempelvis tverrfaglige, masterprogram som kan supplere eksisterende utdanningstilbud. I tillegg har erfaring vist at det kan være utfordrende å opprettholde rekrutteringen til programmet etter endt finansiering.

Students at Risk (StAR)

«Students at Risk» (StAR) er et program rettet mot studenter som har opplevd forfølgelse, trusler eller utkastelse fra sin utdanningsinstitusjon, på grunn av deres fredelige aktivisme for menneskerettigheter og demokratisk endring. Gjennom programmet får disse studentene en mulighet til å fullføre sin utdanning i utlandet. Med en akademisk grad og et internasjonalt nettverk er studentene bedre rustet til å fortsette kampen for menneskerettigheter og demokrati i sitt eget land. UiB tilbød 10 av 38 studenter rekruttert gjennom det norske programmet studieplasser i 2023. Disse var fra henholdsvis Sudan, Afghanistan, Eswatini, Zimbabwe og Russland.

NORSTIP-ordningen

Høsten 2023 varslet regjeringen at den ville opprette en stipendordning for studenter fra land utenfor EØS og Sveits, finansiert over bistandsbudsjettet. Utenriksdepartementet (UD) har vedtatt rammene for ordningen, som forvaltes av HK-dir. Formålet med NORSTIP er å bidra til økonomisk utvikling og velferd i utvalgte partnerland i det globale sør. Gjennom studentmobilitet til norske universiteter og høyskoler skal stipendordningen bidra til å utdanne kandidater til arbeidslivet i studentenes hjemland, og til å styrke kunnskap innen fagområder som partnerlandene har behov for. Stipendordningen skal supplere eksisterende ordninger for akademisk samarbeid med det globale sør, som NORPART og NORHED, og bidra til å styrke samarbeidene, rekruttere til videre forskningssamarbeid og tilrettelegge for mer strategiske partnerskap. Det forutsettes at studentene returnerer til sine hjemland etter endt utdanning i Norge.

Det er nå klart at UiB får 23 av totalt 200 stipend i NORSTIP-ordningen i 2024, og de skal fordeles via etablerte samarbeid. Denne rammen gjelder en to-årsperiode for 2024 og 2025. Hvert stipend har en total ramme på 920 000. Det inkluderer både studieavgift, studentstipend, og reise-/feltutgifter. Antall stipend er veiledende, så om studentene tas opp på dyrere/billigere program kan antallet endres.

Bedre bruk av virkemidlene

UiB har gjennomgående lyktes godt i nasjonale programmer som muliggjør rekruttering av studenter fra utenfor EØS og Sveits, samtidig vil vi jobbe enda mer systematisk for å nå opp i konkurransen om ordningene. Når det gjelder EU-programmene har det vært relativt lite søkning, og kvaliteten på søknadene har i noen tilfeller ikke vært god nok. I flere av ordningene stilles det krav til europeiske partnere i tillegg til globale partnere. Europeiske nettverk, og ikke minst CHARM-alliansen, kan være et utgangspunkt for å posisjonere UiB bedre for å etablere konsortier som når opp i europeisk konkurranse. Dette er særlig viktig i lys av at det de siste årene vært usikkerhet rundt nasjonale ordninger, mens EUs virkemiddelapparat har ekspandert. Formatet på søknader i disse programmene er ulike og mer krevende enn de nasjonale ordningene, men av hensyn til forutsigbarhet bør de trolig utnyttes mer ved UiB enn det som gjøres per i dag. UiB jobber systematisk både for å mobilisere flere søkere og for å styrke kvaliteten på søknadene vi sender, og vil styrke dette arbeidet ytterligere.

Som følge av innføringen av studieavgift forventes det økt konkurranse om midlene. Det er et potensial for at UiB henter enda mer midler, men i ordninger som tildeles nasjonalt, inkludert Erasmus+ global mobilitet, er det en begrenset ramme. God søknadsstøtte og gode prosesser er derfor enda mer avgjørende.

Studieavdelingen etablerte i 2022 BOA for utdanning. Dette er et administrativt støtteapparat innrettet for å styrke mobilisering og støtte til søknader. Det har medført økt kjennskap til og interesse for ordningene i fagmiljøene, og miljøene benytter i økende grad tilbud om opplæring og søknadsstøtte knyttet til de relevante ordningene. Etter innføringen av studieavgift har BOA for utdanning veiledet om muligheter for rekruttering av studenter fra land utenfor EØS og Sveits. Det vektlegges å gi et bredt bilde av muligheter for å kompensere for virkningene av avgiftene, og synliggjøre muligheter med utgangspunkt i behovene i det enkelte fagmiljø. Ettersom ordningene er konkurranseutsatte og har begrenset varighet er det et behov for å tenke langsiktig og helhetlig rundt internasjonalt utdannings samarbeid. Det vektlegges å synliggjøre bredden i virkemidler for å opprettholde og styrke internasjonalisering i utdanningene.

Oppsummering

Innføring av studieavgift for studenter fra land utenfor EØS og Sveits har store konsekvenser for UiB. Det har ført til en betydelig reduksjon i antall studenter fra disse landene. Et internasjonalt utdanningsmiljø er avgjørende for videre rekruttering til forskning, spesielt innenfor forskningsfelt som globalisering, migrasjon, klimaendringer og global helse. Internasjonale studenter bidrar også med viktige perspektiver i de miljøene de studerer i, noe som er verdifullt også for norske studenter, undervisere og forskere. Innføringen av studieavgift får også konsekvenser for nettverksbygging og rekruttering. Internasjonale masterprogram med studenter fra land i sør og øst gjør det mulig for våre studenter å bygge varige faglige og personlige nettverk i disse landene.

Det finnes virkemidler som gir fritak fra studieavgift både uten finansiering, og konkurransebaserte ordninger nasjonalt og i EU, og for å veie opp mot de negative konsekvensene av innføringen av studieavgift, vil UiB styrke arbeidet med internasjonalt utdannings samarbeid. Det vil arbeides helhetlig og langsiktig for å nyttiggjøre seg bredden av tilgjengelige virkemidler for å bidra til kvalitet og mangfold i utdanningene.

Universitetsdirektøren sine kommentarer

En internasjonalt og mangfoldig studentgruppe er en forutsetning for å tilby utdanninger av høy kvalitet, og det er også et viktig bidrag til forskning og internasjonalt akademisk samarbeid. UiB har også tradisjon og fortrinn med hensyn til langsiktig faglig samarbeid og partnerskap utenfor Europa. Innføringen av studieavgift for studenter fra land utenfra EØS og Sveits har derfor store negative implikasjoner for UiB både når det gjelder mangfold og kvalitet. Som følge av dette må vi styrke arbeidet med internasjonalt utdannings samarbeid, for å søke å kompensere for de negative virkningene av studieavgiften.

Mange av ordningene som er beskrevet i saken tilbyr muligheter for å videreutvikle og designe studieprogrammer i samarbeid med institusjoner globalt, i tillegg til å tilrettelegge for utveksling. Dette kan også innebære en mulighet for å etablere nye former for internasjonalt samarbeid som også er bærekraftig etter endt finansiering.

Studieavgift for studenter fra land utenfra EØS og Sveits innebærer at ordningene som gir unntak for avgift blir mer attraktive, noe som innebærer at UiB må arbeide systematisk med å løfte kvaliteten på søknadene gjennom god søknadsstøtte. Det vil være et økende behov for å arbeide mer helhetlig og langsiktig med internasjonalt utdannings samarbeid fremover.

27.02.2024/Katrine Moland Hansen/Peter Woldseth/Nina Gry Stein/Christen Soleim (avd.dir)